

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลของ
กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ใน
การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พันเอก สมเกียรติ นุตะวานิช

รองผู้บังคับการ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์

วิทยาลัยการทัพบก

กันยายน 2564

เอกสารวิจัยเรื่อง	แนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ
โดย	พันเอกสมเกียรติ นุตะวานิช
อาจารย์ที่ปรึกษา	พันเอกหญิงปัทมา สมสนั่น
ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา	พันเอกประกาศ จันจะนะ

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2564 และเห็นชอบให้เป็นเอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก
(มหศักดิ์ เทพหัสติน ณ อยู่ธยา)

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พันเอก ประธานกรรมการ
(ประกาศ แก้วศรีงาม)

พันเอก ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา
(ประกาศ จันจะนะ)

พันเอกหญิง กรรมการ
(ศศพินธุ์ วัชรธรรม)

พันเอกหญิง กรรมการ
(จิตติญา จันทวุฒิ)

พันเอกหญิง กรรมการ
(ปัทมา สมสนั่น)

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย	พันเอกสมเกียรติ นุตะวานิช
เรื่อง	แนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ
วันที่	กันยายน 2564 จำนวนคำ : 6,311 จำนวนหน้า : 22
คำสำคัญ	ผู้ประสบภัยพิบัติ, การพัฒนาศักยภาพ, การบรรเทาสาธารณภัย
ชั้นความลับ	ไม่มีชั้นความลับ

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยวัตถุประสงค์ของงานวิจัย เพื่อศึกษาปัญหา วิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลในการปฏิบัติงานของกำลังพลในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางบรรเทาสาธารณภัย และนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยจากบทเรียนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติที่ผ่านมาได้พบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของกำลังพลที่ไม่สามารถให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องตามแนวนโยบายของกองทัพบก

ปัญหาสำคัญเกิดจากกำลังพลที่ต้องปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ จนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่เต็มใจที่ต้องปฏิบัติงานต่าง ๆ รวมทั้งงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ถึงแม้ว่ากรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์จะได้กำหนดว่าการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และจะต้องมีการจัดกำลังพลเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติให้ รวดเร็วทันเวลาและมีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยถือว่าเป็นเป้าหมายสำคัญที่หน่วยต้องปฏิบัติให้ได้ และสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ภารกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติประสบผลสำเร็จได้นั้น คือ กำลังพลผู้ต้องปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ จะต้องมีความรู้ ความสามารถ เต็มใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติอย่างเต็มที่ เต็มขีด

ความสามารถ ต่อเนื่อง ตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ตามทฤษฎีองค์ประกอบคู่ (Dual-Factors Theory) ในการจูงใจ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของกำลังพล ผลักดันให้กำลังพลเกิดความรู้สึกพึงพอใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความคิดริเริ่ม และการตัดสินใจที่ถูกต้อง ซึ่งจะส่งผลที่ดีต่อการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กองทัพบกได้กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การพัฒนาศักยภาพกำลังพลให้มีจิตใจที่พร้อมจะช่วยเหลือประชาชนโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือที่เรียกว่า จิตสาธารณะ ที่เต็มใจที่จะเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติทุกเวลา รวมทั้งจัดให้มีการฝึกอบรมเตรียมความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ ให้มีความรู้สึกที่อยากจะทำเสียสละ และทุ่มเทร่างกาย แรงใจเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ และเป็นองค์กรหลักที่เป็นที่พึ่งพาให้กับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อกองทัพบกต่อไป

ABSTRACT

AUTHOR: Colonel Somkiat Nutavanich

TITLE: Guidelines for the development of manpower potential of
1st Cavalry Regiment, King's Guard in Helping disaster victims

DATE: September 2021 **WORD COUNT :** 6,311 **PAGES :** 22

KEY TERMS: Disaster victims, Capabilities development, Disaster Relief Mission
Management

CLASSIFICATION: Unclassified

The objectives of this research are to study problems and to analyze strategic Environments ,which are effect abilities of the 1stcavalry regiment king's guards personnel in disaster relief projects.

In the past ,we had learned about some approaches that did not work , Mainly are from the personnel themselves. Some of problems are such as too many tasks for one person which discourage the personnel and cause the loose of will to help people.

However, the 1stcavalry regiment King's Guard missions are to be the first ,and the most effective team to reach to the disaster area. Therefore, the team members must obtain knowledge , and ability to help victim including the will in helping people in disaster area. It is important to apply the Dual-Factors Theory in this study in order to find key components to motivate the personnel to be happy and feel satisfy in the work, which leads to the better judgment

,create initiatives in helping people and fulfill the royal Thai army goals in disaster relief.

In addition, the development of the personnel's mindset to become "the public mind" is crucial to the disaster management program. Once, we are able to identify the key factors for motivating personnel, the disaster relieved projects of the royal Thai army will be the most success and the royal Thai army will be one of the organizations that Thai people can depend on.

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาจากท่านคณาจารย์ของวิทยาลัย การที่พบทุกท่านที่กรุณาประสิทธิประสาทวิชาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ด้วย ประสพการณ์ที่ทรงคุณค่าอย่างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นความรู้ความกรุณาจาก พันเอกประกาศ จันจะนะ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พันเอกหญิงปัทมา สมสนั่น อาจารย์ที่ปรึกษา พันเอก ประภาส แก้วศรีงาม พันเอกหญิง ศศพินธุ์ วัชรธรรม และพันเอกหญิงจิตติญา จันทวุฒิ รวมถึงอาจารย์ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และแนวทางในการจัดทำเอกสาร วิจัยส่วนบุคคล ทำให้งานวิจัยนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกท่านที่กรุณาให้การสนับสนุนข้อมูลคำแนะนำและแนวคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการ วิจัย ข้อความที่ปรากฏในเอกสารวิจัยส่วนบุคคลนี้ ล้วนมาจากข้อคิดเห็นและ คำแนะนำจากผู้มีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้หากมีข้อบกพร่องใด ๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	2
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	2
วิธีการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	4
บทที่ 2 บทวิเคราะห์.....	5
สาเหตุของปัญหา.....	6
สภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์.....	8
ทางเลือกทางยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหา.....	10
แนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา.....	14
บทที่ 3 บทอภิปรายผล.....	17
บทที่ 4 บทสรุป.....	19
เอกสารอ้างอิง.....	23
ประวัติผู้วิจัย.....	25

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์โลกในปัจจุบันได้เกิดภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายให้แก่มวลมนุษยชาติมากมาย ซึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะของโลก หรือไม่ก็เกิดจากน้ำมือมนุษย์ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่สภาวะของโลกอยู่จนทำให้เกิดภัยพิบัติมากมายตามมา ซึ่งไม่เว้นแม้แต่ประเทศไทย ที่เคยเกิดเหตุการณ์มหาอุทกภัยครั้งใหญ่ในปีพุทธศักราช 2554 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กรุงเทพมหานครซึ่งไม่เคยทำให้เกิดความเสียหายได้อย่างมหาดล แบบที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน จากเหตุมหาอุทกภัยในครั้งนั้นได้มีผู้เสียชีวิตที่มีการรายงานแล้วกว่า 200 ราย และประเมินความเสียหาย 1 ล้านล้านบาท ซึ่งนับเป็นความเสียหายจากเหตุอุทกภัย มากที่สุดทั้งในแง่ชีวิตและทรัพย์สิน

การปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยไม่เว้นแม้แต่ ผู้ประสบอุทกภัยเพียงอย่างเดียว ยังรวมถึง ภัยพิบัติอื่น ๆ ที่จะสร้างความเสียหายต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน นั้นกองทัพบกถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดกำลังพลเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้ รวดเร็ว ทันเวลาและมีประสิทธิภาพมากที่สุด (สุรเชษฐ์ ต้นยะเวช ,2560) สิ่งที่สำคัญ คือ กำลังพลผู้ที่ต้องปฏิบัติงานนั้น ต้องมีความรู้ ความสามารถ เต็มใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติงานได้ในการช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยพิบัติ อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแสวงหากลยุทธ์ในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพล ผลักดันให้ กำลังพลเกิดความรู้สึกรักพอใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน มีความคิดริเริ่มซึ่งจะส่งผลต่อการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถบรรลุเป้าหมายตามที่กองทัพบกกำหนด (แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก,2558)

กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ เป็นองค์กรที่มีหน้าที่หลักในการช่วยเหลือประชาชน ที่ประสบภัยพิบัติในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเตรียมกำลังพล และยุทธโศปกรณ์ให้มีความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนตลอดเวลา และสามารถปฏิบัติงานในการแก้ปัญหาภายใต้การบริหารจัดการ หรือร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ สำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศไทยนั้น ได้กำหนดให้ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

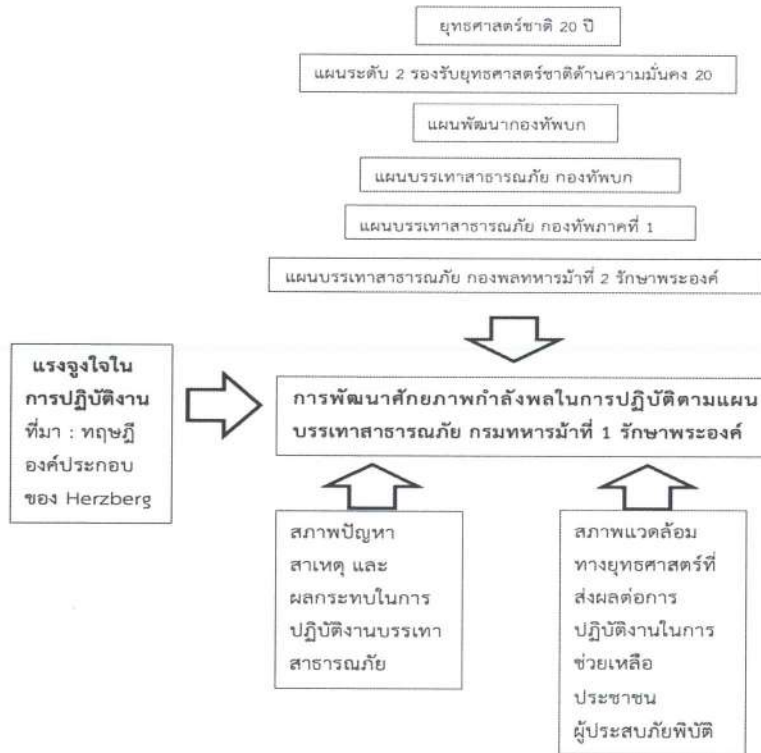
กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการ โดยประสานการดำเนินการกับส่วนราชการต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งจะมีหน่วยทหารในพื้นที่เป็นหน่วยให้การสนับสนุน

กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ นอกจากมีภารกิจในการรักษาอธิปไตยของชาติแล้ว ยังมีภารกิจในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอีกประการหนึ่งด้วย โดยการใช้กำลังพล และยุทโธปกรณ์ของหน่วยที่มีอยู่ และต้องมีการประสานการปฏิบัติกับฝ่ายพลเรือนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร รวมทั้งจัดกำลังพลเข้าให้ความช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน และการช่วยชีวิตประชาชนผู้ประสบภัยด้วยความรวดเร็ว ซึ่งในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยมีปัญหาสำคัญที่ผ่านมา คือ กำลังพลผู้ปฏิบัติงานมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหลายด้านกำลังพลยังขาดความรู้ ความชำนาญในงานบรรเทาสาธารณภัย และที่สำคัญ คือ ความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจของตัวกำลังพลที่ปฏิบัติงาน ให้ความรู้สึกรู้สึกที่อยากจะเสียสละ และทุ่มเทร่างกาย แรงใจเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัย จากปัญหาดังกล่าวทำให้การปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยที่ได้รับความเดือดร้อนที่ล่าช้าและไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลกระทบที่สำคัญต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบก ดังนั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ได้แนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลในภารกิจการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์
2. เพื่อตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วย กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ ของ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์

กรอบแนวคิดงานวิจัย

ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ ตามที่วิทยาลัยการทัพบกกำหนดเป็นแนวทางในการศึกษา

2.ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาพิจารณามุ่งหาปัจจัยที่ส่งผลในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ บทเรียนการปฏิบัติงานที่ผ่านมาและนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลที่ต้องปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้การรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา อุปสรรค และนำผลการวิเคราะห์มาหาข้อสรุป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้กรอบแนวคิดเชิงยุทธศาสตร์เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ต่อไป

5. ขั้นตอนการดำเนินงาน

ทำการเสนอโครงร่างงานวิจัย ภายในเดือน ธันวาคม 2563 จากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในห้วงเดือน ธันวาคม 2563 ถึงเดือน กุมภาพันธ์ 2564 และนำข้อมูลมาทำการ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ไม่เกินเดือนมีนาคม 2564 จากนั้นนำมาอภิปรายผลและทำการสรุปผลการวิจัย ให้แล้วเสร็จภายในเดือน เมษายน 2564 และทำการนำเสนอผลการวิจัยในเดือน พฤษภาคม 2564

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบปัญหา สาเหตุ ผลกระทบ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชน ผู้ประสบภัยพิบัติของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์
2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพล ในการปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบ ภัยพิบัติของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์
3. สามารถนำแนวทางในการพัฒนาศักยภาพกำลังพลในการปฏิบัติงานการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติของกองทัพบกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

บทวิเคราะห์

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ กองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์มีที่ตั้งหน่วยในกรุงเทพมหานคร มีภารกิจหลักในการป้องกันประเทศ รวมทั้งการจัดกำลังหน่วยเฉพาะกิจปฏิบัติตามแผนป้องกันชายแดน และยังปฏิบัติภารกิจเพิ่มเติมตามนโยบายรัฐบาลได้แก่ สนับสนุนการสกัดกั้นการปราบปรามยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้าขายของผิดกฎหมายการพิทักษ์ทรัพยากรในพื้นที่รับผิดชอบ ภารกิจรักษาความสงบเรียบร้อย ได้จัดกำลังพลสนับสนุนการปฏิบัติการรักษาความสงบเรียบร้อย สำหรับการพิทักษ์รักษาและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถวายพระเกียรติ และถวายความปลอดภัยแด่ พระบรมวงศานุวงศ์ การจัดกำลังพลรักษาการณ์ในเขตพระราชฐานซึ่งถือว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญสูงสุด และงานบรรเทาสาธารณภัยจะให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ประสบภัยพิบัติในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปัญหาที่สำคัญคือภารกิจที่ได้รับมอบจากกองทัพบกมีจำนวนมาก แต่จำนวนกำลังพลมีไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลทำให้การปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยมีความยากลำบากในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามนโยบายที่กองทัพบกกำหนดไว้

วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์มีภารกิจในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในพื้นที่รับผิดชอบในกรุงเทพมหานคร (คำสั่งกองทัพบก,2558) มีปัญหาจากการบริหารจัดการซึ่งประกอบไปด้วย

1. **คน (Man)** การขาดแคลนกำลังพลเนื่องจากมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบอยู่หลายด้านแต่จำนวนกำลังพลกับจำนวนงานที่ได้รับไม่สัมพันธ์กัน ไม่เพียงพอ นอกจากนี้กำลังพลยังไม่มีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเฉพาะด้านในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ
2. **งบประมาณ (Money)** รัฐบาลไม่มีงบประมาณเพียงพอที่จัดสรรสำหรับการเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพเพียงพอ นอกจากนี้การใช้งบประมาณด้านการบรรเทาสาธารณภัย แม้ว่าจะสามารถใช้งบกลางของจังหวัดแต่ก็มี

ข้อจำกัดการใช้ซึ่งผู้ว่าราชการต้องประกาศให้เป็นพื้นที่ประสบภัยพิบัติ แล้วจึงจะมีการเบิกจ่ายงบประมาณได้(คำสั่งกองทัพบก,2558)

3. เครื่องจักร เครื่องมือ (Materials) ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ เครื่องมือที่นำมาใช้งานมีความแตกต่างกันตามภัยพิบัติที่เกิดขึ้น การจัดหาใหม่นั้นต้องใช้งบประมาณที่สูงมาก ถึงแม้จัดหามาได้ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอ สภาพเครื่องมือเดิมที่มีอยู่ในสภาพเก่าทรุดโทรม ผ่านการใช้งานมาอย่างยาวนาน การบูรณาการจากทุกภาคส่วนนำเครื่องมือมาช่วยใช้แก้ไขปัญหา ไม่สามารถที่จะกระจายความช่วยเหลือไปสู่ผู้ประสบภัยได้อย่างเพียงพอทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

4. การจัดการ (Management) คือกระบวนการจัดการบริหารงานบรรเทาสาธารณภัยได้แบ่งชั้นการปฏิบัติออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

4.1 การปฏิบัติก่อนเกิดภัยพิบัติ โดยการติดตามสถานการณ์และเฝ้าระวังภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น และมีการเตรียมการให้กำลังพลมีความพร้อมในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยรวมทั้งมีการฝึกอบรมและฝึกซ้อมกับฝ่ายราชการและพลเรือนของกรุงเทพมหานคร

ปัญหาและสาเหตุ สำคัญในชั้นการปฏิบัติก่อนเกิดภัยพิบัติ หน่วยมีภารกิจที่กองทัพบกมอบให้ปฏิบัติจำนวนมาก ส่งผลให้กำลังพลต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ และเมื่อต้องได้รับมอบภารกิจในการเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยเพิ่มเติม กำลังพลเกิดความเบื่อหน่าย เนื่องจากต้องปฏิบัติภารกิจหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้ภัยพิบัติที่มีอยู่หลายรูปแบบทำให้การเตรียมสิ่งอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการใช้ช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปด้วยความยากลำบาก เช่นกรณี การเตรียมเสื้อชูชีพ แต่ภัยพิบัติช่วงเวลานั้นเป็นภัยแล้ง ส่งผลต่อการปฏิบัติงานได้ สำหรับการฝึกอบรมกำลังพลซึ่งเป็นเตรียมความพร้อมที่จะให้กำลังพลมีความรู้ ความสามารถ เพียงพอ ในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยที่จะปฏิบัติภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น กองทัพบกไม่มีงบประมาณเพียงพอรองรับในการอบรมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่กำลังพล

4.2 การปฏิบัติในขณะเกิดภัยพิบัติ โดยมีการปฏิบัติตามระดับความรุนแรง คือ การปฏิบัติในระดับความรุนแรงของภัยพิบัติชั้น 1 (สาธารณภัยระดับเล็ก) - 2 (สาธารณภัยระดับกลาง) หากมีการร้องขอให้หน่วยเข้าดำเนินการช่วยเหลือเข้าสนับสนุนหน่วยงานราชการและฝ่ายพลเรือนของกรุงเทพมหานครทั้งนี้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของกรมทหารม้าที่ 1 รักษา

พระองค์ จะมีการเฝ้าระวังและติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด และเตรียมกำลังพล ยุทโธปกรณ์ให้พร้อม สามารถปฏิบัติงานได้ทันที โดยประสานการปฏิบัติและทำงานร่วมกับ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและมูลนิธิเอกชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

สถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความรุนแรงตั้งแต่ระดับ 3 (สาธารณภัยระดับใหญ่) หน่วยจะเข้า ประสาน และตรวจสอบพื้นที่ภัยพิบัติ โดยหน่วยจะต้องระดมทรัพยากรในการบรรเทา สาธารณภัยของหน่วย หรือร้องขอรับการสนับสนุนกำลังพลและเครื่องมือต่าง ๆ จากศูนย์ บรรเทาสาธารณภัยกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์ เข้าสนับสนุนกองอำนาจการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร ตามแผนที่กำหนดไว้

สถานการณ์ภัยพิบัติที่มีความรุนแรงระดับ 4 (สาธารณภัยขนาดใหญ่อย่างยิ่ง) ซึ่งเป็น สาธารณภัยขนาดใหญ่ที่มี ผลกระทบร้ายแรงอย่างยิ่ง หรือเป็นสาธารณภัยระดับชาติ ผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (ผบ.ปภ.ช.) และ/หรือผู้อำนวยการ กลาง กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขต พื้นที่ (ผอ.ปภ.ก.) จะออกคำสั่ง จัดตั้งศูนย์อำนาจการเฉพาะกิจช่วยเหลือผู้ประสบภัยขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางในการระดม สรรพกำลังและทรัพยากร เพื่อจัดการต่อภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และอำนาจการ ประสานการ ปฏิบัติระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ สำหรับการปฏิบัติของหน่วยศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กรม ทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ให้ดำรงการประสานงานการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องใน พื้นที่กรุงเทพมหานคร อย่างใกล้ชิด

ปัญหาสำคัญที่สุดในขั้นการปฏิบัติในขณะที่เกิดภัยพิบัติ กำลังพลที่ต้องปฏิบัติในงานบรรเทา สาธารณภัยยังมีคงมีภารกิจอื่น ๆ ที่ได้รับมอบจากกองทัพบกอยู่ การที่กำลังพลต้อง ปฏิบัติงานหลายอย่างจะส่งผลสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงาน และทำให้เกิดความเหนื่อย ล้า เปื่อหน่วย ไม่มีแรงกระตุ้นเพียงพอในการปฏิบัติภารกิจช่วยเหลือประชาชน ส่งผลต่อ ความรู้สึกที่ไม่เต็มใจที่ต้องปฏิบัติงาน จึงทำให้การช่วยเหลือประชาชนไม่เต็มขีด ความสามารถ และยังผลกระทบเชิงลบต่อภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อกองทัพบกอีกด้วย นอกจากนี้ ปัญหาการมี สิ่งอุปสรรคที่ไม่เพียงพอที่ใช้ในการปฏิบัติงานก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพ การทำงาน และการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยมีความต้องการ งบประมาณเพื่อใช้ในการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ค่าตอบแทนของกำลังพลที่ได้รับล่าช้า หรือบางครั้งไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณก็เป็นปัญหาสำคัญที่กระทบต่อการปฏิบัติงาน

4.3 การปฏิบัติหลังเกิดภัยพิบัติ การฟื้นฟูบูรณะให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยและโครงสร้างพื้นฐานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือน โดยมี หน่วยบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยปฏิบัติหลัก สำหรับหน่วยทหารจะให้การสนับสนุนส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร ตามที่ได้รับการร้องขอ

ปัญหาและสาเหตุในขั้นหลังเกิดภัยพิบัติ ปัญหาหลักสำคัญยังคงอยู่ที่ตัวกำลังพลที่ต้องปฏิบัติงานหลายอย่างที่กองทัพกมอบให้ ความเหนื่อยล้าจากระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ยาวนานจะส่งผลกระทบต่อตัวกำลังพลที่ปฏิบัติงานถึงแม้ว่าจะมีการแก้ไขปัญหาโดยการหมุนเวียนกำลังพลในการปฏิบัติงานแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การช่วยเหลือประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นอกจากนี้ ความต้องการงบประมาณที่มากขึ้น เพื่อใช้ในการปฏิบัติยังเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์

งานบรรเทาสาธารณภัยจะต้องพิจารณาถึงสภาวะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์อย่างน้อย 5 ด้าน เพื่อให้ครอบคลุมทุกมิติของปัญหาและสามารถนำมากำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการเมือง

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พุทธศักราช 2561-2580 ที่กำหนดกรอบและแนวทางการพัฒนาให้หน่วยงานของรัฐและทุกภาคส่วนต้องทำตาม เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ประเทศไทยและสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะต้องนำไปสู่ความสุขของคนไทยทุกคน

สำหรับ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบและทุกระดับความรุนแรง ควบคู่ไปกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้น

ในอนาคต ใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งกับส่วนราชการ ภาคเอกชน ประชาสังคม ซึ่งจากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านการเมืองจึงเป็นโอกาสเอื้อในการแก้ไขปัญหาทางบรรเทาสาธารณภัย

2. ด้านการทหาร

บทบาทและหน้าที่ทหารในการสนับสนุนรัฐบาลในเรื่องการจัดการภัยพิบัติและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งแผนต่าง ๆ ของกองทัพไทยจะกำหนดตามแนวคิดในการจัดการภัยพิบัติของประเทศไทยและยังยึดถือพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติพุทธศักราช 2553 –2557 ทั้งนี้ แผนระดับปฏิบัติจะยึดถือตามแผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม พุทธศักราช 2554 แผนบรรเทาสาธารณภัยกองทัพบก พุทธศักราช 2558 ซึ่งได้กำหนดแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบงานบรรเทาสาธารณภัยให้หน่วยรับผิดชอบพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 10 เขต ได้แก่ เขตปทุมวัน เขตสวนหลวง เขตคลองเตย เขตวัฒนา เขตบางแค เขตบางรัก เขตบางคอแหลม เขตยานนาวา เขตสาทร และเขตทุ่งครุ โดยจัดกำลังพลและยุทโธปกรณ์ เตรียมพร้อม จำนวน 3 กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย จำนวนกำลังพลที่ปฏิบัติ 150 นายต่อ 1 กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งสิ้น 450 นาย โดยประสานการปฏิบัติ และให้การช่วยเหลือการปฏิบัติงานหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร จากการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านการทหารจึงเป็นโอกาสเอื้อในการแก้ไขปัญหาทางบรรเทาสาธารณภัย เนื่องจากสามารถประสานงานกับทุกภาคส่วน มีเอกภาพในการบังคับบัญชา มีกำลังพลและเครื่องมือ ในการสนับสนุนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติมีประสิทธิภาพสูงสุด

3. ด้านเศรษฐกิจ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อสำคัญด้านเศรษฐกิจ ต่อประเทศไทยซึ่งถือว่าเป็นสถานการณ์วิกฤตครั้งร้ายแรงที่สุดในรอบ 20 ปี และมีแนวโน้มเศรษฐกิจไทยทรุดตัวอย่างหนักโดยมีความเห็นว่า ภาครัฐควรเร่งหามาตรการควบคุมโรคระบาดและช่วยเหลือผู้ประกอบการและแรงงานที่ได้รับผลกระทบเป็นอันดับแรก พร้อมสร้างความเชื่อมั่นให้สินค้าของประเทศว่าปัญหาการแพร่ระบาดส่วนใหญ่มาจากคนสู่คน ไม่ใช่จากอาหารหรือสินค้าสู่คน รวมถึงการเร่งจัดหาวัคซีนตามกำหนดเวลาและเพียงพอต่อความต้องการ จัดส่งให้คนไทยได้รับวัคซีนที่มีประสิทธิภาพ และให้ภาครัฐเร่งดำเนินการ

เรื่องงบประมาณช่วยเหลือ 2 แสนล้านบาท รัฐบาลไทยมีความจำเป็นที่ต้องนำงบประมาณส่วนใหญ่ของประเทศไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในประเทศต่อไป ดังนั้นการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านเศรษฐกิจจึงเป็นอุปสรรคสำคัญในการแก้ไขปัญหางานบรรเทาสาธารณภัย

4. ด้านสังคม

สังคมไทยในห้วงที่ผ่านมาเกิดความขัดแย้งในทุกมิติ มีกลุ่มการเมือง กลุ่มมวลชน ที่ออกมาสร้างสถานการณ์ให้เกิดความขัดแย้ง ในสังคมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลสำคัญให้ประชาชนแบ่งกลุ่ม แบ่งฝ่าย อย่างชัดเจนและรุนแรงมากยิ่งขึ้น ความแตกแยกทางความคิดส่งผลกระทบต่อความร่วมมือ ของทุกภาคส่วนในการแก้ไขปัญหาภัยพิบัติ ดังนั้นการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านสังคมจึงเป็นอุปสรรคต่อการแก้ไขปัญหางานบรรเทาสาธารณภัย

5. ด้านสารสนเทศ

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับการสรุป คำนวณ จัดเรียง หรือประมวลแล้วจากข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ จนได้เป็นข้อความรู้ เพื่อนำมาเผยแพร่และใช้ประโยชน์ในงานด้านต่าง ๆ ข้อมูลและสารสนเทศนับว่ามีประโยชน์ต่อการนำไปใช้บริหารงานด้านต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมด้านสารสนเทศจึงเป็นโอกาส ต่อการแก้ไขปัญหางานบรรเทาสาธารณภัย

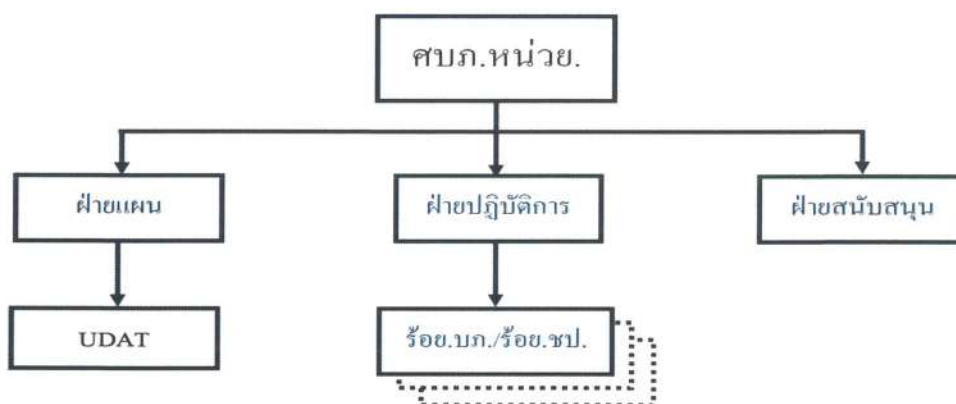
วิเคราะห์แนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหา

จากปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ที่กล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานของหน่วยที่ผ่านมา เพื่อจะหาหนทางในการแก้ไขปัญหา โดยใช้หลักการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อใช้ในการวางแผนสร้างกลยุทธ์การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ และหลีกเลี่ยงความล้มเหลวจากปัจจัยที่อาจถูกมองข้ามได้ง่ายทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยใช้หลักการ 4M และ PEST เพื่อให้สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายกองทัพบก แล้วนำมาวิเคราะห์ IFAS EFAS และ TOWS Matrix ผลจากการวิเคราะห์ พบว่าการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยที่กล่าวมาในขั้นต้นนั้น คือ การใช้กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) เป็นการได้มาจากการนำข้อมูลการประเมินสภาพแวดล้อมที่เป็นจุด

แข็งและโอกาสมาพิจารณาาร่วมกัน เพื่อที่จะนำมากำหนดแนวทางใหม่ในการแก้ไขปัญหางานบรรเทาสาธารณภัยดังนี้

ทางเลือกที่ 1 การขยายอัตรากำลังพลที่ต้องปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

การขยายอัตรากำลังพล ในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน โดยมีหน้าที่เฉพาะในงานบรรเทาสาธารณภัยเท่านั้น ซึ่งจะทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นเอกภาพ โดยใช้อัตราตามที่กองทัพบกกำหนด คือ กองร้อยบรรเทาสาธารณภัย 1 กองร้อยต่อ 1 กองพัน มีอัตรากำลังพลอยู่ 150 อัตรา รวม 3 กองพันจะมียอดอัตรากำลังพลรวมเป็นจำนวน 450 อัตรา การขยายอัตรากำลังพลในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์มีอัตราที่ต้องขยายเพิ่มเติม 450 อัตรา ต้องใช้งบประมาณ 15,000 บาทต่อนาย โดยประมาณ ซึ่งเป็นงบกำลังพลที่เพิ่มขึ้น 6,750,000 บาทต่อเดือน เป็นงบประมาณต่อปี 81,000,000 บาท ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมงบประมาณในการจัดหาสิ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในงานบรรเทา สาธารณภัยเพิ่มเติมให้กับกำลังพล

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการจัดหน่วยบรรเทาสาธารณภัย (กองทัพบก,2558)

เมื่อมีการขยายอัตรากำลังพลในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยต้องมีการจัดหาสิ่งอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัยให้ครบตามอัตราที่ขยายและต้องครอบคลุมในภัยพิบัติทุกชนิด ก็จะช่วยให้กำลังพลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ทางเลือกที่ 2 การพัฒนาศักยภาพกำลังพลในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

การพัฒนาศักยภาพกำลังพลในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย ของ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ โดยการใช้ “ทฤษฎีองค์ประกอบคู่” (Dual-Factors Theory) ชักจูงให้

กำลังพลรู้สึกเต็มใจในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ มีจิตสาธารณะพร้อมที่จะเสียสละเข้าช่วยเหลือตลอดเวลา เมื่อมีการพัฒนาศักยภาพกำลังพลแล้ว การจัดหาสิ่งอุปกรณ์เพิ่มเติมเท่าที่มีความจำเป็น ให้สามารถรองรับงานบรรเทาสาธารณภัยได้ทุกภารกิจ และมีการเพิ่มพูนทักษะความชำนาญในการใช้สิ่งอุปกรณ์ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ โดยขอรับการสนับสนุนวิทยากรจาก กรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย มาอบรมและให้คำแนะนำเพิ่มเติม โดยการอบรมเพิ่มศักยภาพของกำลังพลประมาณ ครั้งละ 60,000 บาทต่อครั้ง โดยอบรม 2 ครั้งต่อปี ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 120,000 บาท

การนำไปใช้ประโยชน์ในชั้นการปฏิบัติ

ทางเลือกการปฏิบัติที่ 1 การขยายอัตรากำลังพล ในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย โดยกำลังพลจะปฏิบัติงานในหน้าที่เฉพาะด้านบรรเทาสาธารณภัยเท่านั้น

ทางเลือกการปฏิบัติที่ 2 การพัฒนาศักยภาพกำลังพลในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบคู่ สร้างความรู้สึกให้กำลังพลมีแรงจูงใจ กระตุ้นเตือนให้เกิดพลังสำคัญในการเข้าช่วยเหลือประชาชนอย่างเต็มใจจะส่งผลภาพลักษณ์ในเชิงบวกต่อหน่วยและกองทัพบกโดยใช้งบประมาณบางส่วนในการอบรมให้กับกำลังพลเพิ่มเติม

จากผลการเปรียบเทียบพิจารณาหนทางการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยของกำลังพล พบว่าหนทางการปฏิบัติที่ 2 มีข้อได้เปรียบกว่าหนทางการปฏิบัติที่ 1 ดังนี้

1. ด้านกำลังพล ไม่ต้องเพิ่มอัตรากำลังพล ใช้การหมุนเวียนกำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ
2. ด้านงบประมาณ ลดค่าใช้จ่ายด้านกำลังพลที่มีจำนวนมาก
3. ด้านสิ่งอุปกรณ์ ไม่ต้องมีการจัดหาสิ่งอุปกรณ์ตามอัตราที่ต้องขยายใหม่ และจัดหาเพิ่มเติมเท่าที่จำเป็น และตามภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในเวลานั้น
4. ด้านการปฏิบัติงาน การพัฒนาศักยภาพกำลังพล โดยใช้ทฤษฎีองค์ประกอบคู่ จะทำให้กำลังพลมีความรู้สึกเต็มใจที่อยากจะปฏิบัติงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ถึงแม้ว่ากำลังพลจะต้องปฏิบัติงานในหลายหน้าที่ แต่ก็เต็มใจที่จะปฏิบัติงานช่วยเหลือประชาชนซึ่งจะส่งผลเชิงบวกต่อภาพลักษณ์ของหน่วยและกองทัพบก

ผู้วิจัยจึงได้พิจารณาจากการวิเคราะห์ที่กล่าวมาทั้งหมดจึงขอเลือกหนทางการปฏิบัติที่ 2 เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลของ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยและกองทัพกองทัพต่อไป

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลของ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์

แนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลโดยใช้องค์ประกอบ“ทฤษฎีองค์ประกอบคู่” (Dual-Factors Theory) มาเป็นปัจจัยในการกระตุ้นกำลังพลที่ต้องปฏิบัติหน้าที่การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ มีการปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

1. **ขั้นเตรียมการ** เป็นขั้นตอนการเตรียมกำลังพลและสิ่งอุปกรณ์ โดยการเตรียมความพร้อมของกำลังพลในการปฏิบัติประสบภัยพิบัติมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การคัดเลือกกำลังพลที่ต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานที่ต้องพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ทั้งนี้กระบวนการคัดเลือกกำลังพลต้องมีการสัมภาษณ์ให้แสดงถึงความรู้สึกเต็มใจที่อยากปฏิบัติงานเป็นลำดับแรก และต้องแสดงออกถึงความเสียสละทั้งร่างกายและจิตใจ ในขั้นตอนการเตรียมการเพื่อให้การพัฒนาศักยภาพกำลังพลมีประสิทธิภาพมากที่สุดดังนี้

1.1 การสร้างการรับรู้และความสำคัญของงานบรรเทาสาธารณภัย

การสร้างการรับรู้โดยให้มีการอบรม อธิบายลักษณะรูปแบบงานบรรเทาสาธารณภัยให้ทราบถึงความจำเป็นในการจัดกำลังพลของหน่วยเข้าช่วยเหลือ และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กำลังพลรู้สึกว่าจะต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ สุดท้ายต้องสร้างให้กำลังพลรู้สึกถึงความสำเร็จของงาน เป้าหมายสำคัญงาน คือ การบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนและสร้างความรู้สึกพึงพอใจ ประทับใจที่จะส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของกองทัพ

1.2 การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับกำลังพลผู้ปฏิบัติหน้าที่งานบรรเทาสาธารณภัย

การสร้างความรู้สึกที่ไม่ทำให้เกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัยห้าจุน (Hygiene Factors) ต้องทำให้กำลังพลรู้สึกถึงความเอาใจใส่ ห่วงใยจากผู้บังคับบัญชาทุกระดับและมีค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่ต้องสร้างให้กำลังพล

รู้สึกที่ดีต่อผู้บังคับบัญชาให้ได้ โดยให้มีการพัฒนาความสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งจะต้อง สอบถามชีวิตความเป็นอยู่ของกำลังพล ความต้องการขั้นพื้นฐานให้ได้ว่ากำลังพลมีความ ต้องการอะไรบ้าง เพื่อตอบสนองความต้องการ สร้างขวัญและกำลังใจให้กับกำลังพลที่ต้อง ปฏิบัติงาน

1.3 การสร้างความปลอดภัยให้กับกำลังพลผู้ปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

การปฏิบัติหน้าที่ในการบรรเทาสาธารณภัยเป็นงานที่ยากลำบากและมีความเสี่ยงต่อชีวิตของ กำลังพลในการปฏิบัติหน้าที่ การอบรมให้ความรู้งานบรรเทาสาธารณภัยต้องอบรมหลักการ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้มีความรู้ความชำนาญที่ถูกต้องตามหลักทางการแพทย์ เมื่อมีความรู้ ความชำนาญที่จะช่วยเหลือประชาชนได้ นั้น ต้องมีความรู้ในการป้องกัน รักษาความปลอดภัยให้กับตนเองด้วย สิ่งสำคัญมากที่ตามมา คือ อุปกรณ์ในการช่วยชีวิต กำลังพล ผู้ปฏิบัติงานต้องมีอุปกรณ์ และเครื่องแต่งกายที่เหมาะสม จากเหตุการณ์ในการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยน้ำท่วม ยังคงมีกำลังพลที่ประสบอุบัติเหตุจากการปฏิบัติหน้าที่งานบรรเทา สาธารณภัย เช่น การจมน้ำเนื่องจากไม่มีเสื้อชูชีพ โดนไฟฟ้าดูดจากการไม่มีเครื่องตรวจวัด ไฟฟ้า ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นมติการพิจารณาให้ผู้บังคับบัญชาในทุกระดับได้ให้ความสำคัญ และเตรียมความพร้อมด้านนี้ให้ครบถ้วน แต่สิ่งที่ต้องตระหนักให้มากที่สุด คือ กำลังพลที่ต้อง ปฏิบัติหน้าที่ในงานบรรเทาสาธารณภัยต้องไม่เกิดอุบัติเหตุจนเสียชีวิตจากการปฏิบัติงาน

2. การปฏิบัติของหน่วยทหารในขณะเกิดภัย โดยมีการปฏิบัติ ตามที่กองทัพบกจะสั่งการให้ หน่วยในพื้นที่ที่จัดกำลังพล สิ่งอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ เข้าปฏิบัติการช่วยเหลืออย่าง ต่อเนื่องโดยประสานการปฏิบัติและทำงานร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและ มูลนิธิเอกชนในพื้นที่และรายงานให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกทราบ เพื่อ เตรียมการสนับสนุนหากทรัพยากรและกำลังพลไม่เพียงพอ โดยใช้องค์ประกอบ “ทฤษฎี องค์ประกอบคู่” (Dual-Factors Theory) ดังนี้

2.1 การสร้างการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบงานบรรเทาสาธารณภัย

เมื่อถึงขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วย ต้องมีการประชุมชี้แจงกำลังพลผู้ปฏิบัติหน้าที่ ให้ทราบ ถึง ภารกิจที่ได้รับ บทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยทั้งของ กรุงเทพมหานคร และฝ่ายพลเรือน สิ่งที่สำคัญกำลังพลจะต้องเข้าใจความรับผิดชอบของ ตนเองและงานของเขาที่ต้องทำ การปฏิบัติงานมีหลายครั้งที่ต้องปฏิบัติเกินหน้าที่ที่ตนเอง

ได้รับแต่ถ้านั้นเป็นความเดือดร้อนที่ประชาชนต้องการเร่งด่วน กำลังพลที่ปฏิบัติงานต้องรีบดำเนินการช่วยเหลือโดยทันที ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนด้านอื่นมากกว่าต้องมีการอธิบาย ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนเข้าใจและต้องหาวิธีในการกลับมาช่วยเหลือประชาชนดังกล่าวทันที การดำเนินการในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของหน่วยและกองทัพมาก อย่างมาก

2.2 การสร้างเป้าหมายของความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

หลักการทำงานในชั้นการปฏิบัติ ต้องมีการสร้างเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจน และทำให้กำลังพลมีความรู้สึกว่าเขาทำงานได้สำเร็จอย่างดีและมีประสิทธิภาพ เมื่อเป้าหมายงานบรรลุตามกำหนด ต้องสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนทั่วไปอย่างเร่งด่วน ซึ่ง การยอมรับนับถือทำให้กำลังพลมีความรู้สึกว่าการทำงานสำเร็จจะมีผู้ยอมรับ สิ่งนี้จะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดความประทับใจ และกำลังพลมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือประชาชนในครั้งต่อไป

2.3 การสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงาน

ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนสำคัญในชั้นตอนการปฏิบัติงานมาก ผู้ใต้บังคับบัญชาจะรู้สึกและมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้แสดงความห่วงใย และร่วมปฏิบัติหน้าที่กับเขา ความเห็นอกเห็นใจ ความห่วงใยจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ใต้บัญชารู้สึกว่างานที่เขาปฏิบัติอยู่มีความสำคัญที่ต้องทำให้สำเร็จลุล่วง และจะส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติหน้าที่ในงานบรรลุตามกำหนดอย่างมาก นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาต้องดูแลความปลอดภัยของกำลังพลที่ปฏิบัติงาน ที่สำคัญต้องไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่โดยเด็ดขาด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับกำลังพลในการปฏิบัติงาน

3. การปฏิบัติของหน่วยทหารหลังเกิดภัยพิบัติ การฟื้นฟูบูรณะผู้ประสบภัยพิบัติและโครงสร้างพื้นฐานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือน โดยมี กรมบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยปฏิบัติ สำหรับหน่วยทหารจะให้การสนับสนุนส่วนราชการตามที่ได้รับภารกิจขอการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลในชั้นตอนหลังการปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การสร้างความพึงพอใจให้กับกำลังพล

ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้กำลังพลทำงานมากขึ้นเป็นตัวการที่สร้างความพึงพอใจให้กับกำลังพลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยต้องทำให้กำลังพลมีความรู้สึกว่าเขาทำงานได้สำเร็จตามที่หน่วยกำหนดจนได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาในทุกระดับ และเป็นที่ยอมรับนับถือจากประชาชนทั่วไป ส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบก สิ่งนี้จะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญทำให้กำลังพลรู้สึกอยากที่จะปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยในครั้งต่อไป นอกจากนี้การให้คำชมเชย การให้ค่าตอบแทน และความเจริญก้าวหน้า จะส่งผลโดยตรงต่อกำลังพลที่ปฏิบัติงานให้มีกำลังใจ ในการจะทุ่มเทเสียสละในการช่วยเหลือประชาชนทั่วไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะยามที่ประชาชนประสบภัยพิบัติเท่านั้น แต่ในทุกโอกาสที่เขาเห็นว่าประชาชนได้รับความเดือดร้อน และต้องการความช่วยเหลือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเต็มใจที่จะเข้าไปช่วยเหลือแม้ไม่มีผู้บังคับบัญชาสั่งการก็ตาม

3.2 การป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

องค์ประกอบสำคัญที่ป้องกันไม่ให้เกิดกำลังพลรู้สึกไม่พอใจกับงานบรรเทาสาธารณภัย คือความสัมพันธ์ของคนในองค์กรไม่ว่าจะเป็นระหว่างผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา มีส่วนสำคัญที่จะทำให้กำลังพลในองค์กรมีความรู้สึกอยากจะทำงานบรรเทาสาธารณภัยต่อไป การสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรเป็นหน้าที่ที่ผู้บังคับบัญชาจะต้องทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเชื่อมั่นว่าได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างดี การดูแลต้องเอาใจใส่รวมถึงครอบครัวด้วย ถ้าผู้ปฏิบัติงานมีความมั่นใจว่าผู้บังคับบัญชาได้เอาใจใส่ดูแลเขาอย่างเต็มที่ ไม่เอาใจเอาเปรียบ และให้ในสิทธิที่ควรจะได้ จะมีส่วนสำคัญที่จะทำให้งานบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพมากที่สุดในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

บทที่ 3

บทอภิปรายผล

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลที่มีผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติ ให้เกิดผลต่อการปฏิบัติงานในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติของหน่วยกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ให้มีประสิทธิภาพ

ข้อมูลทฤษฎีที่สนับสนุนแนวทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพลในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติของ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์

Herzberg (1959) ผลการวิจัยพบว่า สิ่งที่ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงาน ซึ่งนำไปสู่ทัศนคติในทางบวก ทำให้คนอยากทำงานเรียกว่า “ปัจจัยจูงใจ” และสิ่งที่ช่วยป้องกันที่ได้จากการสัมภาษณ์ Herzberg และคณะ ยังพบว่าผู้ที่ไม่มีความสุขในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นเพราะสภาวะแวดล้อมรอบด้าน ได้แก่ ความยุติธรรม ความไม่เป็นระเบียบ ทำให้บุคคลเหล่านั้นมีสุขภาพจิตในการปฏิบัติงานเสื่อมลง จึงเรียกว่าปัจจัยนี้อีกชื่อว่า “ปัจจัยสุขอนามัย” และเนื่องจากทั้งสองปัจจัยนั้นเป็นคนละชนิดไม่เกี่ยวกัน เพราะสิ่งที่ช่วยป้องกันมิให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน มิได้มีส่วนช่วยให้เกิดความพึงพอใจในงานแต่อย่างใด ถ้าขาดสิ่งเหล่านี้จำให้เกิดความไม่พอใจในงานขึ้นจึงเรียกทฤษฎีนี้ อีกชื่อหนึ่งว่า “ทฤษฎีองค์ประกอบคู่” (Dual-Factors Theory)สรุปปัจจัย 2 ประการดังนี้

1. **ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors)** เป็นปัจจัยที่จูงใจให้มนุษย์ทำงานมากขึ้นเป็นตัวการที่สร้างความพึงพอใจให้บุคคลในองค์กร ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ ความสำเร็จ การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่น่าสนใจ ความรับผิดชอบ ความก้าวหน้า
2. **ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factors)** เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน ได้แก่ เงินเดือน ค่าตอบแทนเหมาะสม ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชา เช่น การนิเทศงาน ที่ทำให้เจ้าหน้าที่รู้สึกว่าคุณบริหารตั้งใจสอนงานและให้งานตามหน้าที่รับผิดชอบ นโยบายและการบริหารงาน มีการสื่อสารที่ดีและเขารู้สึกถึงนโยบายองค์การ รวมไปถึง สภาพการทำงาน และสภาพชีวิตส่วนตัว คือ กำลังพลรู้สึกว่าคุณมองการทำงานไม่ได้กระทบต่อชีวิตส่วนตัว ในส่วน

ของความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ได้นำมาศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ

นิตยา โคตรศรีเมือง (2546) ได้ทำการศึกษาเรื่อง องค์ประกอบแรงจูงใจที่ส่งผลต่อการพัฒนา ศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีแรงจูงใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ในด้าน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรใน ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง กล่าวคือเมื่อมีการส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานที่ เหมาะสมก็จะเพิ่มความผูกพันต่อองค์กรได้ ในขณะเดียวกันเมื่อส่งเสริมความรู้สึผูกพันต่อ องค์กรที่เหมาะสมก็จะเกิดความพึงพอใจต่อแรงจูงใจในการทำงานที่เหมาะสมด้วย

นันทนา อุดมมันถาวร (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อแรงจูงใจ ในการทำงานของกำลังพลองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วน บุคคลส่วนใหญ่มีผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจโดยภาพรวมมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานใน ระดับที่มาก โดยปัจจัยจูงใจด้านการพัฒนาและความก้าวหน้าเป็นด้านที่ก่อให้เกิดแรงจูงใจใน การทำงานมากที่สุด

วิสิษฐ ดิษฐวงศ์ (2548) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพในการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยอุตสาหกรรมปิโตรเคมีกัลไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษา พบว่า ภาพรวมของแรงจูงใจด้านปัจจัยจูงใจ และปัจจัยค่าจูงมีระดับมาก คือความรับผิดชอบ ฐานะของอาชีพในสายตาของสังคม และยังพบว่าผู้ที่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานสูงจะมี ความสัมพันธ์กับผู้ที่มีอายุมาก ระดับการศึกษาสูง เงินเดือนสูง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน นานและมีความรู้สึกที่ดีในการปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของ มาสโลว์ ที่กำหนดไว้ 5 ชั้น จากทฤษฎีทำให้ทราบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานนั้นขึ้นอยู่กับ การตอบสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีระดับชั้นความต้องการไม่เท่ากัน ทำให้เกิด ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานไม่เท่ากัน อีกทั้งปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจใน การปฏิบัติงานยังขึ้นอยู่กับงานและสิ่งแวดล้อมของงานด้วย

บทที่ 4

บทสรุป

จากการพิจารณาเลือกหนทางการพัฒนาศักยภาพกำลังพล โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพของกำลังพลที่ต้องปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยและกองทัพบก จะสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย นี้ และสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแนวนโยบายของกองทัพบก

การพัฒนาศักยภาพกำลังพลของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์

การปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยตามนโยบายกองทัพบก นั้นได้มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนา ศักยภาพของกำลังพลในทุกระดับโดยให้สามารถรองรับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในทุกรูปแบบ สิ่ง ที่มีความสำคัญมากที่สุดในการพัฒนาศักยภาพของกำลังพลให้มีประสิทธิภาพ นั้น มี เป้าหมายสำคัญ คือ ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติได้รับการช่วยเหลืออย่าง ทันถ่วงทีและประชาชนรู้สึกพอใจ ซึ่งจะส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกองทัพบกที่เป็นองค์กรหลัก ในการเป็นที่พึ่งของประชาชนในยามที่ประชาชนเดือดร้อนได้ การพัฒนาศักยภาพของกำลังพล ให้ได้ตามเป้าหมายที่กองทัพบกได้กำหนดไว้นั้น จะใช้องค์ประกอบตาม “ทฤษฎีองค์ประกอบ คู่” (Dual-Factors Theory) มาเป็นปัจจัยในการกระตุ้นพัฒนา ศักยภาพของกำลังพลที่ต้อง ปฏิบัติหน้าที่การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ให้มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ พร้อมทั้ง เสียสละในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากผลกระทบภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการปฏิบัติที่สำคัญ ดังนี้

1.ขั้นเตรียมการ เป็นขั้นตอนการเตรียมกำลังพลและยุทธโศปกรณ์ โดยการเตรียมความพร้อม ของกำลังพลในการปฏิบัติประสบภัยพิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคัดเลือกกำลังพลที่ต้อง คัดเลือกบุคคลที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานที่ต้องพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ

1.1 การสร้างการรับรู้และความสำคัญของงานบรรเทาสาธารณภัย

การสร้างการรับรู้และอธิบายลักษณะรูปแบบงานบรรเทาสาธารณภัยให้ทราบถึงความ จำเป็นในการจัดกำลังพลของหน่วยเข้าช่วยเหลือ และบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน

และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กำลังพลรู้สึกว่าเขาต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติ

1.2 การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับกำลังพลผู้ปฏิบัติหน้าที่งานบรรเทาสาธารณภัย

การสร้างความรู้สึกที่ไม่ทำให้เกิด ความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน โดยใช้ปัจจัยห้า (Hygiene Factors) ซึ่งต้องทำให้กำลังพลรู้สึกถึงความเอาใจใส่ ห่วงใยจากผู้บังคับบัญชาทุกระดับและมีค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้

1.3 การสร้างความปลอดภัยให้กับกำลังพลผู้ปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย

การอบรมให้ความรู้งานบรรเทาสาธารณภัยต้องอบรมหลักการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้มีความรู้ความชำนาญที่ถูกต้องตามหลักทางการแพทย์ เมื่อมีความรู้ความชำนาญที่จะช่วยเหลือประชาชนได้ นั้น ต้องมีความรู้ในการป้องกันรักษาความปลอดภัยให้กับตนเองด้วย

2. การปฏิบัติของหน่วยทหารในขณะเกิดภัย โดยมีการปฏิบัติ ตามที่กองทัพบกสั่งการให้หน่วยในพื้นที่ที่จัดกำลังพล ยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ เข้าปฏิบัติการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องโดยประสานการปฏิบัติและทำงานร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและมูลนิธิเอกชนในพื้นที่และรายงานให้ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของกองทัพบกรับทราบ เพื่อเตรียมการสนับสนุนหากทรัพยากรและกำลังพลมีไม่เพียงพอ ดังนี้

2.1 การสร้างการรับรู้ในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบงานบรรเทาสาธารณภัย

เมื่อถึงขั้นตอนการปฏิบัติของหน่วย กำลังพลผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องทราบถึง ภารกิจที่ได้รับ บทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่บรรเทาสาธารณภัยทั้งของกรุงเทพมหานคร และฝ่ายพลเรือนสิ่งสำคัญกำลังพลจะต้องเข้าใจความรับผิดชอบของตนเองและงานที่ต้องทำ การปฏิบัติงานมีหลายครั้งที่ต้องปฏิบัติเกินหน้าที่ที่ตนเองได้รับแต่ถ้างานนั้นเป็นความเดือดร้อนที่ประชาชนต้องการเร่งด่วน กำลังพลที่ปฏิบัติงานต้องรีบดำเนินการช่วยเหลือโดยทันที

2.2 การสร้างเป้าหมายของความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

หลักการทำงานในชั้นการปฏิบัติต้องมีการสร้างเป้าหมายความสำเร็จที่ชัดเจนและทำให้เจ้าหน้าที่มีความรู้สึกทำงานได้สำเร็จเป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ เมื่อเป้าหมายงานบรรเทาสาธารณภัยสำเร็จตามที่กำหนด ต้องสร้างการรับรู้ให้กับประชาชนทั่วไปอย่างเร่งด่วน

ซึ่ง การได้รับการยอมรับนับถือทำให้เจ้าหน้าที่มีความรู้สึกว่าการทำสำเร็จจะมีคนยอมรับ สิ่งนี้จะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดความประทับใจและกำลังพลมีความมุ่งมั่นในการช่วยเหลือประชาชนในครั้งต่อไป

2.3 การสร้างความสัมพันธ์ในหน่วยงาน

ความสัมพันธ์ระหว่าง ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาจะมีส่วนสำคัญในขั้นตอนการปฏิบัติงานมาก ผู้ใต้บังคับบัญชาจะรู้สึกและมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้แสดงความห่วงใย และร่วมปฏิบัติหน้าที่ รวมถึง ผู้บังคับบัญชาต้องดูแลความปลอดภัยของกำลังพลที่ปฏิบัติงานต้องไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่โดยเด็ดขาด เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับกำลังพลในการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

3. การปฏิบัติของหน่วยทหารหลังเกิดภัยพิบัติ การฟื้นฟูบูรณะผู้ประสบภัยและโครงสร้างพื้นฐานเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายพลเรือน โดยมี กรมบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยปฏิบัติ สำหรับหน่วยทหารจะให้การสนับสนุนส่วนราชการตามที่ได้รับภารกิจขอ การพัฒนาศักยภาพกำลังพลในขั้นตอนหลังการปฏิบัตินั้นโดยใช้อองค์ประกอบ “ทฤษฎีองค์ประกอบคู่” (Dual-Factors Theory) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การสร้างความพึงพอใจให้กับกำลังพล

ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) เป็นปัจจัยที่ทำให้กำลังพลทำงานมากขึ้นเป็นตัวการที่สร้างความพึงพอใจให้กำลังพลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยต้องทำให้กำลังพลมีความรู้สึกว่าเขาทำงานได้สำเร็จตามที่หน่วยกำหนดจนได้รับคำชมเชยจากผู้บังคับบัญชาในทุกระดับ และเป็นที่ยอมรับนับถือจากประชาชนทั่วไป

ข้อเสนอแนะในงานวิจัย

การพัฒนาศักยภาพกำลังพลของกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ในงานบรรเทาสาธารณภัยในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติได้พบปัญหาและอุปสรรคสำคัญในเรื่อง งบประมาณ ค่าตอบแทนของกำลังพลผู้ปฏิบัติงานซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อกำลังพลผู้ปฏิบัติงาน ดังนั้น กองทัพบกควรพิจารณาสนับสนุนค่าตอบแทนให้หน่วยก่อนโดยจ่ายเป็นหมวดงบประมาณ

องค์ประกอบในการพัฒนาศักยภาพกำลังพล ผู้บังคับหน่วยจะต้องยึดถือและปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็นอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้การพัฒนาศักยภาพกำลังพลมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการเสนอโครงการพัฒนาศักยภาพกำลังพล พร้อมงบประมาณในการดำเนินการให้ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์ ได้ยึดถือและกำหนดเป็นแนวทางพัฒนาศักยภาพของกำลังพลที่ต้องปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัย และควรที่ต้องมีการประเมินผลกำลังพลเพื่อสรุปรายงานผลการปฏิบัติให้กองทัพบกทราบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (2560) สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564 จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พุทธศักราช 2550 (2550) สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564 จ ๑ ก https://library2.parliament.go.th/giventake/content_law/law070950-1.pdf
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2557) *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ 2557* กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- สุเชษฐ์ ต้นยะเวช, พล.ท. (2560) *แนวทางการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภารกิจการบรรเทาสาธารณภัยของกองทัพภาคที่ 3* (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล). วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ
- กองบัญชาการกองทัพไทย (2558). *แผนบรรเทาสาธารณภัยกระทรวงกลาโหม 2558*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564 จาก https://itarf.mi.th/pdf/itarf_disaster2560.pdf
- กองทัพบก (2558) *แผนบรรเทาสาธารณภัย กองทัพบก พ.ศ. 2558*
- คณะกรรมการป้องกันสาธารณภัยแห่งชาติ (2558) *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ*
- กองทัพบก (2558) *คำสั่งกองทัพบก. (เฉพาะที่) 1260/58. เรื่องคำสั่งจัดตั้งและปฏิบัติหน้า คบภ. ลง วันที่ 27 พฤศจิกายน 2558*
- ธีระ สันติเมธี. (2547) *แนวทางการบูรณาการการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับจังหวัด*. (ปริญญาานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาศิลปศาสตร), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ : กรุงเทพฯ
- พรศักดิ์ ตระกูลชีวพานิตต์. (2541) *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร: กรุงเทพฯ

- ภุมรินทร์ ทวีชศรี. (2554) ความคาดหวังและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
องค์กรพรอคเตอร์แอนด์ แกมเบิล แมนูแฟคเจอร์ริง (ประเทศไทย) จำกัด. การค้นคว้า
อิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2548) การจูงใจและการเสริมแรง พฤติกรรมองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ:ธรรมสาร
- นิตยา โคตรศรีเมือง (2546) ปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน
(งานนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา : ชลบุรี
- นันทนา อุดมมันถาวร (2548) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดชลบุรี (งานนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา : ชลบุรี
- วิสิษฐ ดิษฐวงศ์ (2548) ปัจจัยที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท ปตท.
(งานนิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ : เชียงใหม่
- หทัยทิพย์ วงศ์สวัสดิ์ (2552) การบริหารค่าตอบแทนและองค์ประกอบส่วนบุคคลที่มีผลต่อความ
พึงพอใจในงานของเจ้าหน้าที่สายงานธุรกิจโครงข่าย กสทช. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี : นครราชสีมา
- วลี ตั้งสวัสดิ์ตระกูล (2541) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของวิศวกรใน
องค์กรเอกชน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยรามคำแหง : กรุงเทพฯ
- สมิทธา จิตตลดากร (2546) แรงจูงใจในการทำงาน ทฤษฎีองค์การ พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ:
แสงเทียนการพิมพ์.
- สุรพล พะยอมแย้ม. (2545) จิตวิทยาอุตสาหกรรม พิมพ์ครั้งที่ 2 กาญจนบุรี: สำนักพิมพ์ธรรม
เมธีสหทัยพัฒนาการพิมพ์
- อรวรรณ จันทร์ชื่น. (2550) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อแรงจูงใจในการทำงานของเจ้าหน้าที่สวน
สนุกดรีมเวิลด์ (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี : ปทุมธานี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ	พันเอก สมเกียรติ นุตะวานิช
วัน เดือน ปี เกิด	7 กุมภาพันธ์ 2518
ประวัติสำเร็จการศึกษา	
พ.ศ. 2534	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนโยธินบูรณะ
พ.ศ. 2536	โรงเรียนเตรียมทหาร (รุ่นที่ 34)
พ.ศ. 2541	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (รุ่นที่ 45)
พ.ศ. 2553	หลักสูตรหลักประจำโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ชุดที่ 86
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2541 – 2543	ผู้บังคับหมวดลาดตระเวน กองร้อยทหารม้าลาดตระเวนที่ 1
พ.ศ. 2543 – 2546	รองผู้บังคับกองร้อยทหารม้าลาดตระเวนที่ 1 กองพลที่ 1 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2546 – 2551	ผู้บังคับกองร้อยรถถัง กองพันทหารม้าที่ 4 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2551 – 2552	นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารม้าที่ 4 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2554 – 2558	ผู้ช่วยนายทหารฝ่ายส่งกำลังบำรุง กองทัพบกที่ 1
พ.ศ. 2558 – 2562	ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์
พ.ศ. 2562 – 2563	รองผู้อำนวยการ กองส่งกำลังบำรุง กองทัพบกที่ 1
ตำแหน่งปัจจุบัน	
พ.ศ. 2563 – 2564	รองผู้บังคับการ กรมทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์

